AARDRIJKSKUNDE : REEKS Nr 2

HASPENGOUW

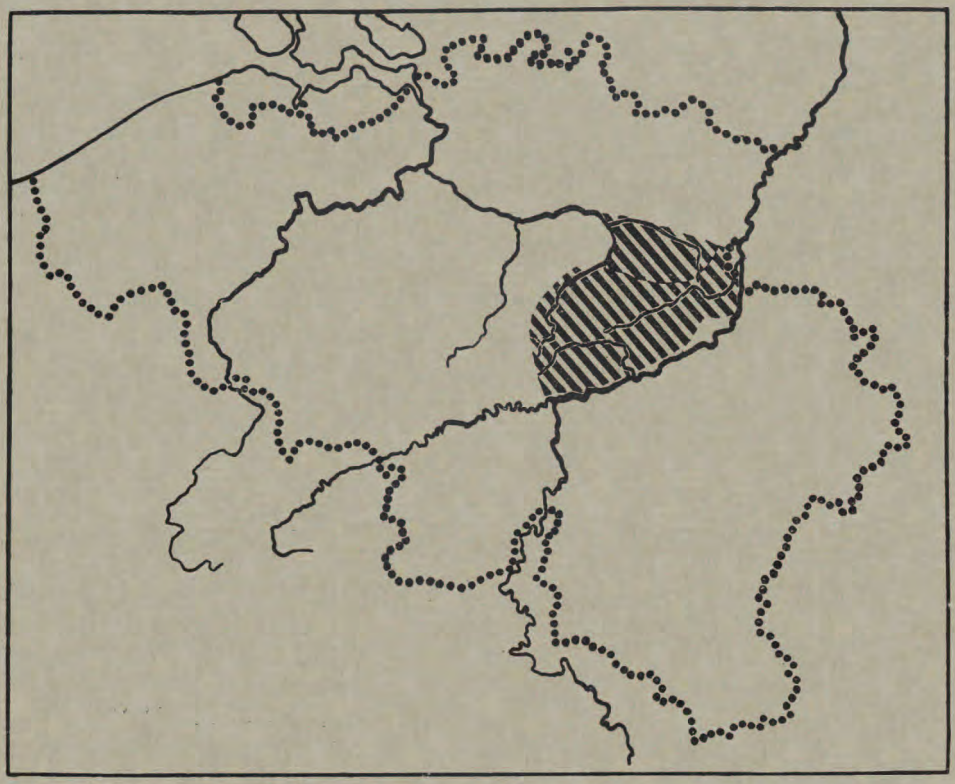

BELGISCHE NAAMLOZE VENNOOTSCHAP VOOR DIDACTISCHE EN WETENSCHAPPELIJKE ICONOGRAFIE
LIVORNOSTRAAT, 3, BRUSSEL

IDAC - PUNTEN

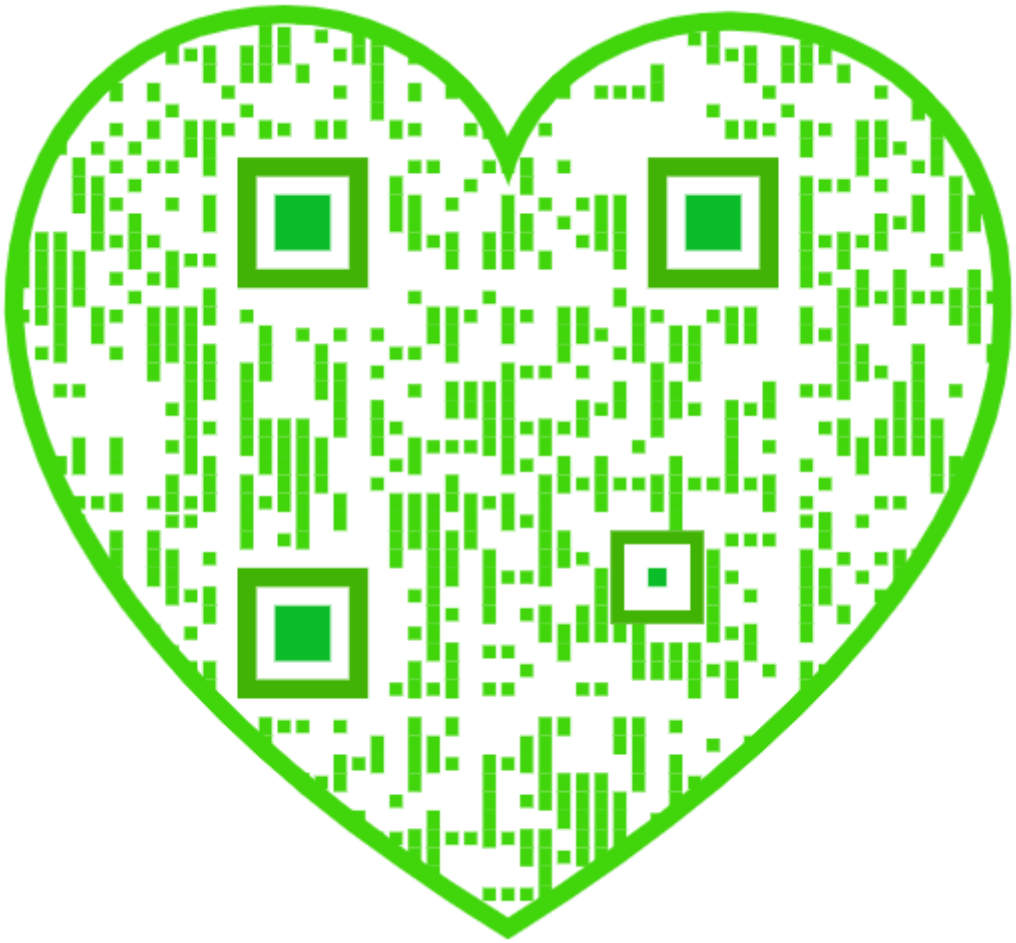

HASPENGOUW : EEN TYPISCH LEEMPLATEAU

De **Leemstreek** strekt zich uit tussen de Vlaamse vlakte en de Kempen in het noorden en de nijverheidsstreek langsheen Hene, Samber en Maas in het zuiden.

Deze streek omvat van west naar oost **drie plateaus : het Henegouws, het Brabants** en **het Haspengouws plateau.**

Het Haspengouws plateau vertoont **twee** duidelijk te onderscheiden **landschappen :**

1. In het zuiden : **Droog-Haspengouw,** een zeer zacht golvend plateau met verre horizonten. De ondergrond bestaat uit **krijt.** De bevolking, **geconcentreerd** in kleine dorpen, leeft hoofdzakelijk van landbouw. De belangrijkste gewassen zijn **tarwe** en **suikerbiet.**

2. In het noorden : **Vochtig-Haspengouw,** een zacht golvend landschap, waarvan de ondergrond **kleiachtig** is. Hier is de bevolking meer **verspreid** en beoefent vooral **fruit-** en **veeteelt.**

*
* *

LET WEL ! In de teksten bij de foto's ontbreken woorden, die je op elke bladzijde onderaan vindt. Vul telkens het passende woord in.

1 DROOG-HASPENGOUW : EEN ZEER ZACHT GOLVEND LEEMPLATEAU MET VERRE HORIZONTEN

Algemeen gezicht op Droog-Haspengouw

De foto toont een zeer zacht ..... landschap, waarvan de hoogte schommelt tussen 100 en 300 m. Het is **een plateau**. Er zijn geen waterlopen, hagen of afsluitingen zichtbaar. Daarom noemt men het een ..... landschap. (Vergelijk met foto 7.)

De bodem van Droog-Haspengouw bestaat uit een dikke ....., waarin het regenwater gemakkelijk doorzijpelt, zodat het grondwater zeer diep zit. Vandaar de benaming ..... . Er zijn weinig waterlopen in deze streek : de Jeker en de Mehaigne zijn de belangrijkste.

Het valt je wel op, dat de woningen niet verspreid liggen in de velden. De huizen zijn gegroepeerd in het dorp, half verdoken in de groenzone (achtergrond van de foto) die veelal uit ..... bestaat. Daarom spreekt men van een **geconcentreerde bewoning** in Droog-Haspengouw.

---

boomgaarden — open — Droog-Haspengouw — golvend — leemlaag

2 DE HOLLE WEGEN ZIJN EEN KENMERKEND VERSCHIJNSEL IN DROOG-HASPENGOUW

Holle weg te Kumtich

De weg op de foto vertoont ..... flanken en ligt **diep ingesneden** in het landschap. Zulk een weg noemt men een ..... weg.

Langs de flanken merk je de leem op. Leemgrond **kavelt verticaal af** en geeft aldus ..... hellingen. Hoe deze wegen ontstaan zijn, met of zonder de tussenkomst van de mens, weet men niet juist.

Let nogmaals op het zeer zacht golvend plateau en het **open landschap**. De verschillende kleuren wijzen op verschillende teelten : links ..... (donkergroene tint) en rechts op de achtergrond een tarweveld (gele tint).

---

steile — suikerbieten — rechtopstaande — holle

3 DROOG-HASPENGOUW IS EEN RIJKE LANDBOUWSTREEK : TARWE EN SUIKERBIET ZIJN ER DE VOORNAAMSTE TEELTEN

Akkers in Droog-Haspengouw

Hier heb je nog een kenmerkend voorbeeld van een volledig ..... landschap : geen hagen, geen bomen, geen woningen.

Let op de kleuren van de percelen : geel = ..., dit is een **voedingsplant**; donkergroen = ..., dit is een **nijverheidsplant**.

Deze planten worden bijna uitsluitend gewonnen op goede gronden, zoals op .... in Haspengouw. Op deze vruchtbare bodem wint men meer dan 4.000 kg tarwe of 40.000 kg suikerbiet per ha. Haspengouw is bij uitstek een **landbouwstreek**.

In welke periode van het jaar werd deze foto genomen ? In de ..... (vul zelf aan).

---

leemgrond — suikerbiet — open — tarwe

4 DE HASPENGOUWSE BOER GEBRUIKT MEER EN MEER LANDBOUWMACHINES; DE TRACTOR VERDRINGT LANGZAMERHAND HET VERMAARDE BELGISCHE TREKPAARD

Landbouwmachines in Haspengouw

Links op de foto : een **pikdorsmachine** volop in werking. Ze wordt door slechts drie mensen bediend ! En deze machine kan 4.000 kg tarwe per uur dorsen, dat is ongeveer de opbrengst van ..... grond ! (vul zelf aan)

De jeep met aanhangwagen brengt het graan in ..... naar de hoeve.

Dergelijke pikdorsmachine treft men natuurlijk slechts op ..... hoeven aan.

Niet overal is de **mechanisatie** van het bedrijf zo ver doorgedreven.

Haspengouw is nog steeds de streek waar het krachtige Belgische ..... gekweekt wordt. De zware leemgrond vergt immers sterke gespannen (soms drie paarden vóór één ploeg !). Meteen begrijp je waarom de ..... in deze streek van groot belang is, niettegenstaande de tractor meer en meer veld wint.

---

trekpaard — zakken — haverteelt — grote

5 IN DROOG-HASPENGOUW IS DE GROTE GESLOTEN HOEVE DE MEEST KENMERKENDE, DOCH NIET DE MEEST VOORKOMENDE

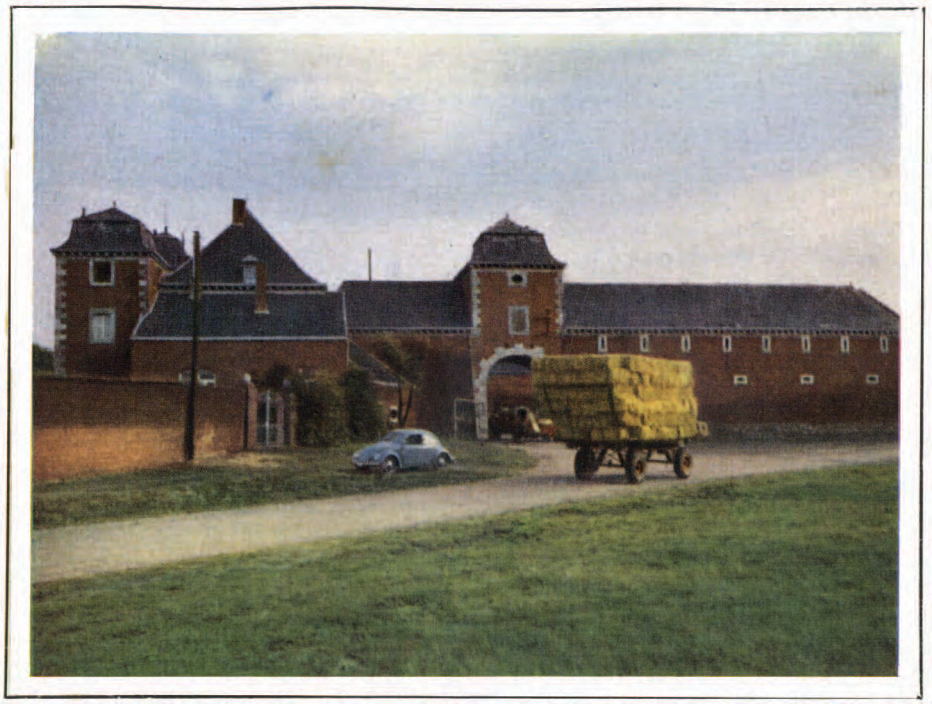

Zeer grote hoeve in Droog-Haspengouw

Deze reusachtige hoeve lijkt wel een klein ..... . Alle grote hoeven uit de streek zijn echter niet zo indrukwekkend.

De hoeve bestaat uit vier gebouwen, die vast aan elkaar staan en aldus een **rechthoek** vormen. Middenin ligt een grote binnenkoer, waartoe een brede ..... toegang geeft. Het ruime woonhuis ligt ..... .

Een tractor rijdt de poort binnen. De aanhangwagen, volgeladen met ..... staat voor de boerderij. Dit bedrijf is dus **gemechaniseerd**.

Deze uitbating bewerkt 140 ha grond. Hiervoor heeft de boer vijf landarbeiders in dienst.

Tijdens de suikerbietenoogst worden daarenboven nog verschillende **seizoenarbeiders** aangeworven. Niet alle bedrijven van het **gesloten hoevetype** zijn zo uitgestrekt : de meeste verbouwen 20 à 50 ha grond.

---

links — strobundels — kasteel — inrijpoort

6 MET UITZONDERING VAN DE SUIKERFABRIEKEN TREFT MEN IN HASPENGOUW ZELF WEINIG NIJVERHEID AAN AAN DE RANDEN VAN DEZE STREEK LIGGEN EVENWEL ENKELE STEENGROEVEN

De suikerbietteelt verklaart de aanwezigheid van talrijke suikerfabrieken in Droog-Haspengouw : ....., Wanze, Oreye, e.a.

Cementfabriek te Lixhe

Lixhe ligt in de Maasvallei tussen Maastricht en ..... Het dorp, omgeven door boomgaarden, strekt zich uit tussen..... (rechts op de foto) en het Albert-kanaal (links).

Op de linker achtergrond bemerk je de steile en beboste rand van het Haspengouws plateau. De lichte vlekken zijn de krijtgroeven, die de ..... bevoorraden. Deze fabrieken liggen langsheen het ..... en behoren tot de grootste van West-Europa.

Albertkanaal — cementfabrieken — de Maas — Visé — Tienen

7 VOCHTIG-HASPENGOUW IS EEN MEER GESLOTEN LANDSCHAP

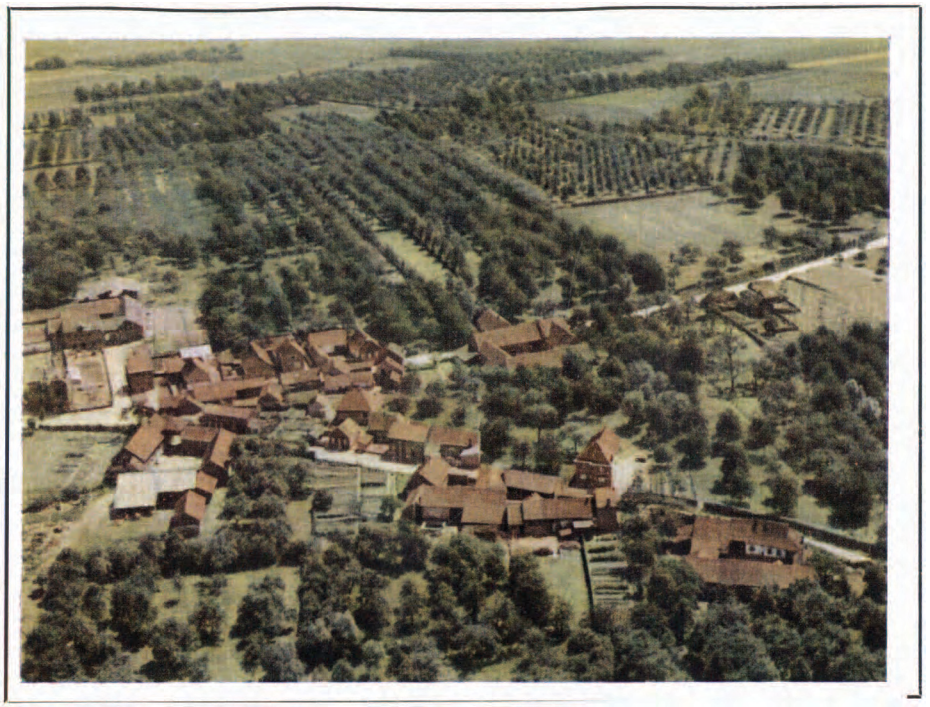

Algemeen gezicht op Vochtig-Haspengouw

Vochtig-Haspengouw, dat driemaal kleiner is dan Droog-Haspengouw, grenst in het noorden aan ..... en in het westen aan het Hageland. Vochtig-Haspengouw ligt ten ..... (vul zelf aan) van Droog-Haspengouw.

De aanwezigheid van talrijke bomen wijst op een ..... bodem, bestaande uit **zand** en **leem**, die rusten op een ondergrond van **klei**.

In tegenstelling met Droog-Haspengouw (vergelijk foto 1) vertoont Vochtig-Haspengouw een ..... landschap.

Op de foto merk je duidelijk de regelmatige aanleg van de **bomenrijen**. Het zijn de bekende Haspengouwse .....

De woningen, midden op de foto, vormen een **gehucht**, ontstaan aan het kruispunt van twee ..... .

---

gesloten — wegen — de Kempen — vochtiger — boomgaarden

8 IN HET ZUIDEN VAN VOCHTIG-HASPENGOUW TREFT MEN VOORAL BOOMGAARDEN AAN

Fruitteelt in Haspengouw

De boomgaarden (perelaars, appelaars en kerselaars) nemen in de streek van **Borgloon** en **Sint-Truiden** een belangrijke plaats in. Een gedeelte van de **fruitoogst** wordt zelfs uitgevoerd naar het buitenland (o.m. Duitsland).

De boomgaarden worden eveneens als weiden gebruikt : de ..... is bijgevolg in deze streek sterk ontwikkeld. (Vooral vetmesten van slachtvee.)

Op de achtergrond van de foto rijzen ..... op : de **siroop-** en **confituurfabrieken** van Borgloon. Deze nijverheid verbruikt de ..... afkomstig van de fabrieken in Droog-Haspengouw.

---

schouwen — suiker — veeteelt

9 IN VOCHTIG-HASPENGOUW TREFT MEN VOORAL KLEINE HOEVEN AAN

Hoeven te Alken

De foto toont hoeven te Alken, ongeveer halfweg tussen ..... in het noorden en ..... in het zuiden.

In tegenstelling met de hoeve op foto 5, zijn deze landelijke woningen veel kleiner en ..... van vorm.

Deze hoeven zijn gebouwd volgens een oude werkwijze: de wanden zijn samengesteld uit een geraamte van ..... stijlen en dwarsbalken, dat steunt op een stenen fundering. Het geraamte wordt opgevuld met een vlechtwerk bestreken met klei. Dergelijke bouwwijze noemt men **vakwerk**.

De **familie** baat zelf de hoeve uit: voor 8 à 10 ha grond heeft men **geen dagloners** nodig. (Vergelijk foto 5).

Op de foto: een ....., doch gemoderniseerde betonweg.

---

houten — kronkelende — Sint-Truiden — langwerpig — Hasselt

10 HASPENGOUW BEZIT SLECHTS KLEINE STEDEN. HET ZIJN LANDBOUWMARKTEN

Een gezicht op Sint-Truiden

Sint-Truiden is een oud centrum : op de foto bemerk je de rode ....., de grijze leien op kerken en kloosters en het ..... verloop van de meeste straten.

Sint-Truiden telt ongeveer 20.000 inwoners en is dus **een kleine stad**. (Vergelijk met de grote steden van ons land.)

Zoals de andere steden in deze streek (Tienen, Tongeren, Borgworm) is Sint-Truiden een **streekcentrum** en een **landbouwmarkt**. Dat wil zeggen : de inwoners uit de omliggende dorpen komen er hun inkopen doen, een geneesheer raadplegen, een voorstelling bijwonen, enz. Anderzijds bevoorraadt het omgevende platteland de stad in .....

Sint-Truiden is tevens een belangrijke **fruitmarkt** (misschien wel de grootste van West-Europa). Op de ..... worden jaarlijks tienduizenden kilogrammen fruit verkocht.

---

landbouwprodukten — kronkelend — puntdaken — veiling

« IDAC » VERZAMELINGEN

(Kleurenreprodukties)

AARDRIJKSKUNDE.

Reeks nr 1 : DE AS ANTWERPEN-BRUSSEL (te verkrijgen van 15/11/56 af) : 10 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 180 IDAC-punten.

Reeks nr 2 : HASPENGOUW (te verkrijgen van 25/12/56 af) : 10 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 180 IDAC-punten.

Reeks nr 3 : DE ARDENNEN (te verkrijgen van 25/2/57 af) : 12 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 210 IDAC-punten.

Reeks nr 4 : DE KUSTSTREEK (te verkrijgen van 25/4/57 af) : 8 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 150 IDAC-punten.

GESCHIEDENIS.

Reeks nr 101 : DE VOORHISTORISCHE TIJDEN : HET STEENTIJDPERK (te verkrijgen van 25/2/57 af) : 12 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 210 IDAC-punten.

Reeks nr 102 : ROMEINS BELGIE I (te verkrijgen van 25/4/57 af) : 8 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 150 IDAC-punten.

ANATOMIE.

Reeks nr 201 : HET MENSELIJK SKELET (te verkrijgen van 25/2/57 af) : 6 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 120 IDAC-punten.

DIERKUNDE.

Reeks nr 301 : DE FOREL : VAN EI TOT VIS (te verkrijgen van 15/12/56 af) : 8 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 150 IDAC-punten.

Reeks nr 302 : VAN EI TOT KUIKENTJE (te verkrijgen van 25/2/57 af) : 8 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 150 IDAC-punten.

PLANTKUNDE.

Reeks nr 401 : DE PAARDEKASTANJE : VAN ZAAD TOT BOOM (te verkrijgen van 25/12/56 af) : 8 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 150 IDAC-punten.

WAAR VINDT U DE IDAC-PUNTEN ?

De IDAC-punten zijn te vinden op de etiketten of in de verpakkingen van volgende waren, die te verkrijgen zijn bij ongeveer alle kleinhandelaars in het land :

Voedingswaren :

NESTLE, GALA PETER en KOHLER - Chocolade
NESCAFE, gebruiksklare koffie en gedecafeïneerde NESCAFE
NESTLE - Gesuikerde en gecondenseerde volle melk
PROBA - Westmeerbeek - Groenten- en fruitconserven
REMY - Deegwaren
REMY - Rijstgriesmeel en rijstmeel
CROSSE & BLACKWELL - Jam
CROSSE & BLACKWELL - Pickles, augurken, kappertjes en andere specialiteiten
DESSAUX Fils - Azijn
DESSAUX Fils - Mostaard
LEA & PERRINS & LAZENBY - Engelse saus
NOURRISSONS Beschuiten
PAQUOT - Beschuiten en Toast
SPONTIN - Mineraal water en limonades **in literflessen**

Bureauwaren :

BIC punten - (Import : Ets. Gold Lilie)
SOMA - Stylo's
Schrijfboeken en fardes BELGICA
Papierwaren CDR : schrijfboeken AIR FORCE
carnets met spiraalband
varia
Cellosine servetten « LUNCH »

Andere producten :

D'AOUST - Wol
MONSAVON - Zeep
BINACA - Tandpasta
BIO DOP - Brillantine
DOP - Shampooing
G
G
G

O gen
te een
o
1)
2)
3)

201261_023
_aar006aard02
Aardrijkskunde. Reeks Nr. 2. Haspengouw